

което кълни, развива се и оставя следи. И, струва ми се, че в своята последна книга Любен Георгиев е успял в повечето от статите и портретите си да защити своето трудно призвание на съвременен литературен критик.

В „Идващите“ или „Черти от творческата биография на едно поколение“ Любен Георгиев изгражда образите на дванадесет поети и двама белетристи, крайно различни по изразни средства и творческа съдба. В статиите за Любомир Левчев и Дамян Дамянов авторът е проявил силно критическо вживяване в лириката на тези двама интересни поети. Познатият ни полемичен тон на критика отново присъства, но сега е „по-улегнал“, т. е. чувства се онова омъдряване, което позволява на Л. Георгиев да избистри своя критичен поглед и да проследява поцяло разволя на поетите. Нито Дамян Дамянов, нито Любомир Левчев са творци, които са лесни за портретуване. Те имат характерни физиономии, но много трудно подаващи се на кратка и точна характеристика. Техните портрети са едни от най-сполучливите в книгата, защото са шрихирани без пресилване и прекалено заостряне на някои черти. Критикът показва с любов и въодушевление всички техни ярки сполуки и същевременно грижливо посочва слабостите, онова, което ще пречи на развитието им.

На Любен Георгиев може да се пожелае малко по-голяма взискателност и задълбочен критичен анализ на някои отделни места в иначе сполучливите портрети на Орлин Орлинов, Петър Караангов, Усин Керим. Понякога критикът е твърде обстоятелствен, наред с характерното разглеждане на младите писатели. С голямо разбиране са видени някои черти от творческата физиономия на Първан Стефанов. За този поет сякаш има все още какво да се каже. Защото и той самият непрекъснато изяснява своя профил.

Любен Георгиев се вълнува искрено за съдбата на съвременната поезия в нашия кибернетичен век, намира повод да изкаже интересни мисли по този повод. Наред със своите неизбежни пристрастия той проявява

деликатност и търпимост, които преди време не му бяха особено присъщи. Без да акламира специално поезията на Ваня Петкова и Стефан Цанев, критикът доста точно вижда техните особености, прави интересни наблюдения и сочи някои характерни опасности в разволя на младите поети. Твърде сполучлив е портретът на Христо Фотев. Неговата съвременна романтична поезия е анализирана с тънък усет и искрено вживяване. Не бих могла да се съглася обаче с мнението на Л. Георгиев относно „Балада за Ромео и Жулиета“, която той смята за несполучлива. У Фотев има, разбира се, и слаби стихотворения, но „Балада за Ромео и Жулиета“ съдържа свой лиричен подтекст, който, струва ми се, е убягнал от погледа на Л. Георгиев. Самото различие на мненията за „Баладата“ иде вероятно от богатството на това стихотворение.

За младите белетристи в книгата на Л. Георгиев е отделено сравнително малко място. Но затова пък в статиите за Дончо Цончев и Георги Мишев са направени интересни наблюдения, които будят мисли. Критикът твърди, че в поколението на младите поети има по-отчетливи творчески индивидуалности от тези на младите белетристи. Но статията му за Дончо Цончев и Георги Мишев показва, че в областта на младата проза също имаме оригинални нови явления, които очакват критическа намеса и оценка.

Особено място в книгата на Л. Георгиев заема статията „За младата критика“, където той развива с прямота някои мисли за състоянието на съвременната българска критика. Разгледани са проявите на редица наши литературни критици. Повдигнати са извънредно важни и интересни проблеми. Могат и да се оспорят част от неговите твърдения, но тук, макар и бегло, са разгледани най-добрите прояви в областта на нашата помлада литературна критика. Личи добросъвестност и колегиалност — качества, понякога твърде редки между критиците.

В нашето бурно литературно всекидневие Любен Георгиев е успял да види някои трайни черти и да долови тенденции, които водят към бъдещето.

Ваня Бояджиева

## „ОТРАЖЕНИЯ“ от ИВАН СЕСТРИМСКИ

Изд. „Профиздат“, 1969, 159 стр.

Въпреки че обединява очерци за отделни писатели, книгата на Иван Сестримски „Отражения“ не е антологично произведение

с присъщото за този вид творби разнообразие на мотивите, темите и подхода към литературните факти. Нейното единство се изразява

в съдържанието, подбора на материала, в еднаквата житейска и творческа съдба на проучваните автори. Преди всичко това са писатели-борци, личности, чийто житейски път се осмисля от принадлежността им към една идея, от предаността им към тази идея. Отдадени на своята борба, те ѝ принасят в жертва не само живота си, те и посвещават съзнанието си, превръщат я в своя съдба и тя дава смисъл и колорит на тяхната поезия. Без да бъдат фанатици на идеята и делото, те нямат нито сили, нито желание да се угълбят в собствените си преживявания, защото дълбоко в себе си се изживяват преди всичко като борци и мъченици на свободата. Оттук и характерът на литературното им творчество. Мнозина от тях творят в атмосфера на непрекъсната угроза, без да имат време и сили да обработят написаното, да избистрят и овладеят емоциите си. Нещо повече. За мнозина от тях творчеството е елемент на борбата, проповед, агитация, зов. Ето защо тяхното творчество е много по-ясно свързано с житейската им съдба, много по-пряк, точен и конкретен израз на вълненията и настроенията на момента. Да търсим чисто формалните достойнства на произведенията им, да ги преценяваме и приравняваме с естетическите ценности на нашата литература от началото на века би било неправилно и несправедливо. Преди всичко, защото се касае за автори, които загиват много преди да са достигнали творческата си зрелост. Бихме казали дори автори, мнозина от които загиват, преди да са оформили напълно творческия си почерк, художническия си натюрел. В този смисъл изборният от Иван Сестримски подход към фактите е извънредно удачен. Изхождайки от биографията на писателите, авторът преминава към един малко описателен литературен анализ, за да се върне отново към обществени събития и лични изживявания, предопределящи по-нататъшното творчество на даден автор. Съпоставката ражда не само представата за идейното развитие на писателя, за тематичното богатство на създадените от него произведения. Вниква се в ония литературен биографизъм, за който вече споменахме. Един естествен преход между действителност и литература, между психологически достоверния факт и неговата творческа изява. В съвременната критическа литература подобно отношение към фактите е твърде популярно. Но докато у редица писатели и критици то се изразява в своеобразното съчетаване на историко-литературен, психологически и социологически анализ, Иван Сестримски поднася този паралел по-пряко, по-непосредствено. Целта му е да създаде

една поредица от литературни очерци, в които биографичните данни да се съпътствуват от анализи на произведения, писма, лични изповеди, спомени на съвременници. Така осъществена, книгата ни поднася няколко малки литературни портрета, културно и увлекателно написани, интересни с богатия фактически материал, със сведенията за живота и участието на писатели, за които в съвременната литературна критика е писано съвсем малко. Бихме казали дори, че за мнозина от по-младите читатели очерците за Цветан Спасов, Васил Воденичарски, Страшимир Кринчев, Крум Велков са любопитни картини на миналото, един своего рода досег с цяло поколение борци и мечтатели. И същевременно това са най-добрите авторски изяви на Иван Сестримски, материалът, който представлява ядрото на книгата и създава представата за нейното вътрешно единство. Авторът много по-малко е успял в очерка си за Мария Грубешлиева. Може би защото увлечен от маниера, който му е близък и присьци, Сестримски го прилага и по отношение на писателка, по-противоречива и многопланова. За да бъде разбрана тя като личност и като творческа съдба, необходимо е много по-детайлно да бъдат анализирани нейните колебания, лутания, увлечения ѝ, дори литературните ѝ грешки, периода на идейни и творчески съзрявания, обусловил прехода ѝ към социална и реалистична поезия. Именно този период обаче се е изплъзнал от погледа на Иван Сестримски. По точно, той го отбелязва, без да го анализира като психология, като душевно движение, като творческа необходимост. Идеята еволюция на поетесата остава немотирирана като душевен прелом, като реакция на определени социални факти, а това обединява представата за личността ѝ. В своята цялост обаче очеркът не трябва да бъде определен като несполучлив, защото наред със слабостите тук могат да бъдат посочени и точни литературни анализи, отделни интересни наблюдения и пр. Същото се отнася и за някои несполуки или слабости. Те не могат да хвърлят сянка върху книгата като цяло. Напротив. Читателят научава редица интересни подробности от литературната и обществена биография на разглежданите автори. Тези подробности му се поднасят просто, естествено, ясно, без търсене на „оригинални“ форми за творческа изява и той се чувствава обогатен както от онова, което научава, така и от полъха на една атмосфера на чисти възторзи и идеали.

Светла Гюрова